

Svar på initiativärende Utred konsekvenser av privata vårdgivare

Ordförandens förslag

1. Hälso- och sjukvårdsnämnden avslår initiativärendet.

Sammanfattning

Peter Ahlbom (V) har i ett initiativärende till hälso- och sjukvårdsnämnden föreslagit (1) att hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att utreda konsekvenser av specialistvårdvalen och upphandlad vård i privat regi, för hälso- och sjukvården i egen regi och (2) att utredningen ska behandla administrativa kostnader, risker för kompetensbrist och svårigheter att bedriva en sammanhållen Hälso- och sjukvård i Skåne.

I ärendet finns följande dokument:

1. Beslutsförslag 2024-06-10
2. Initiativärende 2024-03-07

Beskrivning av ärendet och skälen för förslaget

Det övergripande målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och vård på lika villkor för hela befolkningen. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården. Inom specialistvården, som all annan sjukvård, ges vård utifrån en medicinsk bedömning utförd av kvalificerad personal. Region Skåne har i uppdrag att skapa en god och tillgänglig vård för sina patienter där lagkrav om konkurrensneutralitet, kvalitet och utvecklingsarbete måste följas. Region Skåne ska även som upphandlande huvudman följa principer om prissättning och en ekonomi i balans och i detta arbete inte göra skillnad på om de leverantörer som uppfyller lagens krav bedriver sin verksamhet inom privat eller egen regi.

De offentliga upphandlingar som Region Skåne genomför regleras bland annat av (SFS 2016:1145) lagen om offentlig upphandling (LOU). Syftet med lagstiftningen är att öka konkurrensen på marknaden, möjliggöra för fler leverantörer och därmed öka den fria rörligheten för varor och tjänster

inom EU och bidra till en öppnare marknad för myndigheter och medborgare med ett större utbud av just varor och tjänster. LOU gäller för all offentlig upphandling av varor, tjänster och byggentreprenader som inte omfattas av någon annan upphandlingslag eller av något specifikt undantag som gäller i den enskilda upphandlingen.

Beslut om att införa vårdval enligt lagen om valfrihet (SFS 2008:962) (LOV) inom viss vård har sin grund i bristande tillgänglighet. Ett annat skäl för införandet har varit att stärka patienternas ställning genom att erbjuda medborgaren större möjlighet att kunna välja bland fler vårdgivare utifrån de kriterier som är viktiga för individen och dennes situation och behov. Lagstiftningen stipulerar även ett obligatorium för regionerna att införa valfrihetssystem för primärvård vilket i sin tur medför krav på en kvalitetssäkrad och effektiv administration.

Kostnader för upphandlad vård, vare sig det sker inom LOU eller LOV, är en central fråga för utveckling av hälso- och sjukvårdstjänster och även vid beslut om en upphandling ska ske eller inte. Vid upphandling av vård inom LOU finns alltid ett angett pris för den upphandlade tjänsten. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar i en dom (HFD 2022 ref. 4 I och II) att skyldigheten att ange en takvolym gäller ramavtal med såväl en som flera leverantörer och att vid upphandling av ramavtal måste den största kvantitet eller det högsta värde som ramavtalet ska omfatta anges. Det innebär att Region Skåne alltid måste uppskatta och budgetera för tjänstens värde vid upphandlingen vilket i sin tur ger att priset för tjänsten är känt, att kostnadsutvecklingen kan prognostiseras och kan kontrolleras mot behov och efterfrågan.

För Region Skånes vårdval finns det i dagens avtal (förfrågningsunderlag) ingen konstruktion som möjliggör begränsningar i kostnadsutvecklingen. Det finns däremot klausuler som medger att Region Skåne kan genomföra justering och förändring av gällande villkor, däribland ersättningsnivåer, under avtalets gång. Dessa förändringar av villkoren sker med regelbundenhet inför varje nytt år men kan även genomföras under året, vilket medger stora möjligheter till anpassning utifrån en föränderlig omvärld.

Det har tidigare genomförts utredningar gällande möjligheterna att införa takkonstruktioner för vårdvalen, senast i maj 2019, i vilken det konstaterades att de risker förslaget medför för patienternas behov, tillgängligheten och ett jämlikt vårdutbud är både stora och långtgående. De risker och konsekvenser som utredningen pekat ut kvarstår i oförändrat skick även 2024 bland annat genom ökade krav på tillgänglighet och kvalitet samt ökade möjligheter för patienter till delaktighet och involvering.

Region Skåne har i uppdrag att tillgodose en god vård med hög tillgänglighet för sina patienter i enlighet med krav om konkurrensneutralitet, kvalitet och utvecklingsarbete. Region Skåne tar i detta hänseende inte ställning till huruvida vården bedrivs i privat eller egen regi utan genomför uppföljningar,

kontroller och styrning av vården enligt dessa principer. Det sker bland annat genom bestämmelser i respektive vårdvals eller upphandlings förfrågningsunderlag och även genom Region Skånes program för uppföljning av privata vårdutförare som upprättas i enlighet med Kommunallagen. Ett planerat exempel på uppföljning av effekterna av ett vårdval är tillfälligt vårdval Logopedi, ett nytt vårdval, som enlighet med beslut i hälso- och sjukvårdsnämnden ska följas upp senast i juni 2027 och återrapporteras till regionfullmäktige.

Samtliga leverantörer inom hälso- och sjukvårdstjänster ska bidra till Region Skånes långsiktiga strategi för kompetensförsörjning genom att tillhandahålla verksamhetsförlagd utbildning för de professioner som är verksamma hos leverantören. Detta krav omfattar att leverantören ska erbjuda verksamhetsförlagd utbildning och praktikplatser för såväl gymnasiala utbildningar (till exempel undersköterskor), eftergymnasiala utbildningar (medicinska sekreterare), utbildningar på grund och avancerad nivå (exempelvis sjuksköterska, specialistsjuksköterska, barnmorska, arbetsterapeut, fysioterapeut, audionom, socionom och psykolog) samt för läkare inom läkarutbildningen. Samtliga utbildningsplatser ska uppfylla de kvalitetskrav som de olika avtalen föreskriver och med den pedagogiska inriktning som utbildningsprogrammen fastställer. Leverantören ansvarar för att de har handledare för de verksamhetsförlagda utbildningarna. Handledarnas kompetens ska motsvara lärosätenas krav. Leverantörer ska även säkerställa att de har förutsättningar att medverka i uppdraget att säkra läkarförsörjningen. Region Skåne uppdrar åt leverantörer att fullgöra utbildningstjänstgöringsuppdrag för en eller flera AT-, BT- och likaså ST- läkare. Region Skåne krävställer även leverantörens deltagande i kunskapsorganisationen samt har krav på att leverantören ska samverka med Region Skåne och de samverkansparter som krävs för att uppfylla bestämt uppdrag samt i enlighet med Region Skånes policys och värdegrund.

Mot bakgrund av det ovan anförda föreslås hälso- och sjukvårdsnämnden avslå initiativärendet.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Ärendet medför inga ekonomiska konsekvenser för hälso- och sjukvårdsnämnden.

Juridisk bedömning

Samråd med regionjurist har inte bedömts nödvändigt.

Miljökonsekvenser

Ärendet medför inga miljökonsekvenser.

Samverkan med berörda fackliga organisationer

Ingen samverkan/MBL-förhandling har bedömts nödvändig i ärendet.

Uppföljning

Uppföljning och analys sker kontinuerligt i enlighet med tidigare fastställda processer.

Anna Mannfalk
Ordförande

Pia Lundbom
Hälso- och sjukvårdsdirektör